

Levstikova nagrada za življenjsko delo 2007

NIKO GRAFENAUER

Niko Grafenauer, eden najboljših sodobnih slovenskih pesnikov, je tudi za otroke ustvaril edinstven opus, ki izstopa po svoji neverjetni sklenjenosti, kar velja tako za vsako posamezno zbirko kot opus v celoti.

V zavest se je jasno vpisal že kar s svojo prvencem. Njegov *Pedenjped*, ki je prvič zapel leta 1966, je danes eden arhetipskih slovenskih otroških junakov, primerljiv z Levstikovim *Najdihojco* in Župančičevim *Cicibanom*.

Sledile so še zbirke pesmi, kot so *Kaj je na koncu sveta* (1973), *Nebotičniki, sedite* (1980), *Stara Ljubljana* (1983) in *Skrivnosti* (1983), v kateri je otrok v pesniku prehodil pot od znanega, otipljivega, k neznanemu, neotipljivemu, skrivnostnemu, od preproste abecede do molka zagrnjenih ogledal. Ko jih danes z nekaj časovne odmaknjenosti ponovno pregledujemo, se moramo strinjati z Borisom A. Novakom, ki je ugotovil, da Grafenauer pravzaprav ni napisal povprečne ali slabe pesmi. Skozi njegovo pesniško oko se v »oblačilu besed« mlademu bralcu razkriva enkratno vpogled v svet pesniškega čudeža.

Poleg poezije je Grafenauer v razgibanih pravljicah o deklici Majhnici (*Majhnica*, 1987; *Majhnica in Katrca Škrateljca*, 1987; *Mahajana in druge pravljice o Majhnici*, 1990), moderniziral tudi tradicionalno literarno vrsto pravljice, za otroke pa je napisal tudi nekaj radijskih in lutkovnih iger.

Niko Grafenauer je bil poleg tega več kot dve desetletji tudi imeniten urednik za otroško leposlovje pri naši založbi. Mešanico premišljenosti in spontanosti, s katero je gradil svoj opus, je vgradil tudi v svoje uredniško delo in z »nevidno roko« usmerjal in zaokroževal opuse marsikaterega sodobnika, pa tudi predhodnika. Tudi številne antologije (v prvi vrsti pa *Sončnica na rami*), ki jih je pripravil v času urednikovanja, so danes standarden zgled za vsakogar, ki se loteva tovrstnega izbiranja.

Levstikova nagrada za življenjsko delo 2007

Marjan Manček je ilustrator z izredno prepoznavnim in izvirnim slogom. Tako izvirnim, da je z njim zarisal eno od prepoznavnih smeri v slovenski ilustraciji. Najprej je ustvarjal karikature in stripe za časopise, nato pa tudi knjige za otroke. Prve ilustracije je za Založbo Mladinska knjiga narisal že pred triintridesetimi leti. V vseh teh letih je bil neumoren ustvarjalec. Ilustriral je veliko knjig, učbenikov in zgodb za otroške revije, obenem pa se je ukvarjal tudi z risanim filmom. Pogosto je avtor obojega, tako zgodb kot ilustracij.

Humor je njegov ustvarjalni slog. Poleg lahkotne, enostavne tekoče risbe in preprostih barv je humor njegovo najmočnejše izrazno orodje. Uporablja ga povsod, lucidno in z obilico domišljije, tako celostno kot pri najmanjšem, a pomembnem detajlu. Je odličen opazovalec človeških in živalskih lastnosti. Interpretira jih tako, da jih z modrostjo in včasih obešenjaškim humorjem prepleta med seboj.

Videti je, da pri svojem likovnem snovanju nikoli preveč ne komplicira. Podobe so vedno sveže in izdelane navidez hitro in po trenutnem navdihu, a v resnici so njegovi liki in situacije natančno domišljeni. Riše tisto, kar je napisano v zgodbi ali pesmi. A vedno tako, da gre pravzaprav za njegov lastni, hudomušni komentar, ob katerem se zabavajo in uživajo mladi bralci.

Njegovo sodelovanje pri knjigi je skoraj vedno zagotovilo za uspeh. Energija in užitek pri ustvarjanju, ki ju kaže tudi danes, pa napovedujeta še veliko odličnih in zabavnih knjig.